

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
فصل اول: مفهوم شناسی و کلیات.....	۱۳
مبحث اول: اقلیتها.....	۱۳
گفتار اول: مفهوم اقلیت.....	۱۴
بند اول: مفهوم اقلیت از دیدگاه صاحب نظران.....	۱۴
بند دوم: مفهوم اقلیت از دیدگاه نهادهای و اسناد بین المللی.....	۱۷
گفتار دوم: مفاهیم مرتبط.....	۲۰
بند اول: هویت.....	۲۰
بند دوم: گروه.....	۲۳
گفتار سوم: طبقه‌بندی اقلیتها.....	۲۴
بند اول: اقلیت دینی.....	۲۵
بند دوم: اقلیت ملی.....	۲۶
بند سوم: اقلیت قومی.....	۲۷
مبحث دوم: حقوق فرهنگی.....	۳۰
گفتار اول: مفهوم شناسی فرهنگ.....	۳۰
بند اول: ریشه‌ی لغوی فرهنگ.....	۳۰
بند دوم: مفهوم اصطلاحی فرهنگ.....	۳۱
گفتار دوم: ارتباط حقوق و فرهنگ.....	۳۳
گفتار سوم: حقوق فرهنگی.....	۳۵
گفتار چهارم: جلوه‌های حقوق فرهنگی.....	۳۷
بند اول: حقوق فرهنگی فردی.....	۳۷
الف: حق بر آموزش.....	۳۷
ب: حق بر مالکیت معنوی.....	۳۹
بند دوم: حقوق فرهنگی جمعی.....	۴۰
الف: حق مشارکت در زندگی فرهنگی.....	۴۰

۶ □ حقوق فرهنگی اقلیت های قومی

- ب: حق تعیین سرنوشت فرهنگی ۴۰
- گفتار پنجم: حقوق فرهنگی اقلیت های قومی ۴۱
- گفتار ششم: اقسام حقوق فرهنگی اقلیت های قومی ۴۴
- بند اول: حقوق مرتبط با زبان (حقوق زبانی) ۴۴
- الف: حق صحبت کردن به زبان مادری در روابط خصوصی
- بین اعضاء گروه ۴۶
- ب: حق استفاده از زبان مادری در محاکم قضایی، عرصه ی
- عمومی و نهادهای اداری ۴۷
- ۱- استفاده از زبان مادری در محاکم قضایی ۴۷
- ۲- استفاده از زبان مادری در عرصه ی عمومی و مراجع
- اداری ۴۹
- ج: حق آموزش و یادگیری زبان مادری ۵۰
- د: حق برخورداری از رسانه به زبان مادری ۵۲
- ه: حق استفاده از اسامی افراد و اماکن جغرافیایی بر اساس
- سنت و فرهنگ ۵۳
- بند دوم: شیوهی زندگی ۵۴
- الف: حفظ و توسعه ی میراث فرهنگی گروه های اقلیت ۵۴
- ب: شناسایی حق اقامت اقلیت ها در محل زادگاه و سکونت خود ... ۵۶
- ج: ارتباط با قوم و خویشان آن سوی مرزها ۵۷

فصل دوم: مبانی نظری و منابع حقوق فرهنگی اقلیتهای قومی ۵۹

- مبحث اول: مبانی نظری حقوق فرهنگی اقلیت های قومی ۵۹
- گفتار اول: کرامت انسانی ۶۰
- گفتار دوم: حق تعیین سرنوشت ۶۳
- گفتار سوم: نظریه عدالت ۶۶
- گفتار چهارم: برابری و عدم تبعیض ۶۸
- گفتار پنجم: تبعیض مثبت ۶۹
- گفتار ششم: تکثرگرایی ۷۲
- بند اول: بعد فرهنگی ۷۳

فهرست مطالب □ ۷

- بند دوم: بعد ساختاری ۷۶
- گفتار هفتم: الگوهای سیاسی فرهنگی ۷۷
- بند اول: همانندسازی فرهنگی ۷۸
- بند دوم: تکثرگرایی مساوات طلبانه ۷۹
- بند سوم: تکثرگرایی نابرابر ۸۰
- بند چهارم: وحدت در کثرت ۸۱
- مبحث دوم: منابع و اسناد بین المللی حقوق فرهنگی اقلیت های قومی ۸۳
- گفتار اول: اسناد بین المللی عام ۸۴
- بند اول: اعلامیه جهانی حقوق بشر ۸۴
- بند دوم: میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی ۸۶
- بند سوم: میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ۸۷
- بند چهارم: کنوانسیون ۱۶۹ سازمان بین المللی کار ۸۸
- بند پنجم: کنوانسیون منع و مجازات نسل کشی (ژنوساید) ۸۹
- بند ششم: کنوانسیون حقوق کودک ۸۹
- گفتار دوم: اسناد بین المللی خاص ۹۱
- بند اول: کنوانسیون بین المللی رفع همهگی اشکال تبعیض نژادی ۹۱
- بند دوم: اعلامیه حقوق افراد متعلق به اقلیت های ملی یا قومی،
مذهبی و زبانی ۹۲
- بند سوم: اعلامیه جهانی حقوق زبانی ۹۳
- بند چهارم: اساسنامه سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی
سازمان ملل متحد (یونسکو) ۹۴
- بند پنجم: کنوانسیون مبارزه با تبعیض در آموزش ۹۵
- بند ششم: توصیه نامه حفظ فرهنگ سنتی و فرهنگ عامه ۹۶
- بند هفتم: اعلامیه جهانی تنوع فرهنگی ۹۷
- بند هشتم: کنوانسیون صیانت از میراث فرهنگی ناملموس ۹۸
- بند نهم: کنوانسیون حفظ و ترویج تنوع مظاهر فرهنگی ۹۹
- بند دهم: اعلامیه سازمان ملل متحد درباره حقوق مردمان بومی ۱۰۰
- گفتار سوم: اسناد منطقه ای ۱۰۱
- بند اول: اعلامیه آمریکایی حقوق و تکالیف بشر ۱۰۱

- بند دوم: منشور آفریقایی حقوق بشر ۱۰۲
بند سوم: منشور اروپایی زبان های محلی و اقلیت ۱۰۳
بند چهارم: کنوانسیون ساختاری برای حمایت از اقلیت های ملی ۱۰۴

فصل سوم: حقوق فرهنگی اقلیت های قومی در حقوق اساسی

- جمهوری اسلامی ایران ۱۰۹
مبحث اول: قانون اساسی ۱۱۱
گفتار اول: اصول عام ۱۱۲
بند اول: حق تعیین سرنوشت ۱۱۳
بند دوم: برابری و عدم تبعیض ۱۱۴
بند سوم: به رسمیت شناخته شدن ۱۱۶
گفتار دوم: اصول خاص ۱۱۶
بند اول: حقوق زبانی ۱۱۷
بند دوم: حق اقامت اقلیت ها در محل زادگاه و سکونت خویش ۱۲۰
بند سوم: حق بر حفاظت از میراث فرهنگی ۱۲۰
مبحث دوم: سیاستهای کلی نظام ۱۲۱
مبحث سوم: مصوبات نهادهای عالی فرهنگی ۱۲۴
مبحث چهارم: برنامه های توسعه کشور ۱۳۱
مبحث پنجم: سایر قوانین، مقررات و مصوبات ۱۳۷
مبحث ششم: رویه قضایی ۱۴۰

- نتیجه گیری ۱۴۵
منابع و مأخذ ۱۴۹